

ZÁVĚR

V oblasti ochrany životního prostředí, konkrétně v oblasti ochrany přírody bylo přijato velké množství předpisů a efektivně již dlouho funguje výkon kontroly dodržování pravidel, který zabezpečuje Evropský soudní dvůr. Přesto nelze Soudní dvůr označit za soud, který by byl v zakládacích smlouvách explicitně nadán speciálními pravomocemi na úseku ochrany životního prostředí. Výsledky dlouholeté rozhodovací činnosti posunuly tuto oblast do popředí zájmu, když ji sám Soud označil za jeden z cílů Společenství. Stalo se tak ještě dříve, než byla ochrana životního prostředí zmíněna ve Smlouvě v samostatné kapitole, k čemuž došlo s účinností Jednotného evropského aktu, i předtím, než se do úvodních ustanovení mezi cíle zařadila po bok jiných základních hospodářských, sociálních, kulturních apod. i ochrana životního prostředí, kterou s sebou přinesla Maastrichtská smlouva.

Na Soudní dvůr je třeba nahlížet z pozice zaujatého pozorovatele s komplexním zájmem o evropské právo, činnost Soudního dvora, orientovat se v organizační struktuře, znát pravomoci jednotlivých hlavních orgánů i fáze a výsledky legislativní činnosti.

Podle Smlouvy zajišťuje Soud dodržování práva při výkladu a provádění Smlouvy, interpretuje právo ve výše zmíněných druzích řízení. Podrobněji byly rozebrány rozsudky ve třech z nich, nejvíce pozornosti bylo věnováno řízení o porušení Smlouvy podle čl. 226 SES. Soudní dvůr vytvořil svou rozhodovací činností místy až velmi striktní pravidla, která aplikuje při výkladu environmentálních předpisů na úrovni Společenství. Zcela vědomě tím nutí členské státy k tomu, aby řádně implementovaly legislativu práva životního prostředí. Opakovaně prostřednictvím svých rozhodnutí zdůraznil, že případy porušování Smlouvy nenechá bez povšimnutí a bude-li potřeba, podnikne různé kroky vedoucí k jejich nápravě.

Následnou nápravu má usnadněnu řízením o výkonu rozsudku dle čl. 228 SES, na jehož základě může Soudní dvůr odsoudit členský stát k zaplacení paušální pokuty nebo denního penále. Případy, kdy jsou státy odsouzeny k placení vysokých částek v oblasti

ochrany životního prostředí, jen potvrzují výše uvedená stanoviska o tom, že programová ochrana životního prostředí patří ze strany Soudního dvora k jasně deklarovaným cílům Společenství.

Dalším druhem je řízení o předběžné otázce podle čl. 234 SES. Prostřednictvím předběžných otázek národních soudů Soudní dvůr interpretuje platné komunitární právo. Závazná interpretace komunitárního práva je v tomto druhu řízení nejmarkantnější a nutno podotknout, že spektrum případů je velmi diverzifikované, neboť reflektuje konkrétní aplikační problémy jednotlivých členských států.

Určitý problematický prvek s sebou nese skutečnost, že ESD dosud nerozhodl o přímém účinku některých ustanovení. Kdyby se tak stalo, nepochybně by se zvýšila snaha účinněji kontrolovat dodržování právních předpisů Společenství.

Ve světle dvou environmentálních komunitárních právních norem, směrnice o ptácích a směrnice o stanovištích, byla v této práci nastíněna činnost Soudního dvora v oblasti ochrany přírody. Popsat činnost Evropského soudního dvora v oblasti ochrany fauny a flóry v rozsahu jedné diplomové práce je obtížný, spíše nereálný cíl.

Metodologicky je judikatura interpretována podle jednotlivých typů řízení s ohledem na kvantitativní měřítko a u řízení pro porušení Smlouvy i na specifika daného řízení. Existují i jiné metody a postupy, které by mohly být pro práci relevantní, jako např. rozbor jednotlivých ustanovení obou směrnic s uvedením konkrétních rozsudků nebo obecně širší pohled bez dalšího zaměření se na jednu oblast ochrany. Mnou zvolená varianta nastiňuje tedy pouze jednu cestu postupu a nebrání se doplnění, případně rozšíření.

Ve snaze přiblížit co nejrelevantnější rozhodnutí ochrany fauny a flóry se v práci objevují i rozsudky z dřívějších let. Jejich výběr není v tomto případě náhodný, obvykle dané závěry zakotvily elementární principy, obsahově hodnotné nejen pro tuto problematiku.

Na závěr je možné konstatovat, že Evropský soudní dvůr zaujímá oprávněně pevné místo mezi orgány Společenství a svým výkladem jednoznačně přispívá k posílení ochrany přírody.

Je otázkou, jakým způsobem se bude ubírat rozhodovací činnost Soudu de lege ferenda. S ohledem na cíl a účel ochrany by bylo nepochybně vhodné, kdyby se poměr řízení alespoň mírně vyrovnal. To by totiž znamenalo, že by ubylo řízení o porušení Smlouvy, která de lege lata převažují, a poukazují tak na aplikační nejasnosti, nesrovnalosti a řekněme i neschopnost transponovat komunitární právní předpisy do vnitrostátního právního řádu.

Dalším negativním jevem, který představuje pro soudní řízení již vcelku tradiční atribut, je délka trvání jednoho řízení, která se prodlužuje. Popsaný jev platí pro všechny typy řízení před Soudním dvorem, jako takový nepřispívá k právní jistotě, kterou by soudní rozhodnutí měla posilovat. Snahou všech zainteresovaných by tedy mělo být zefektivnit výkon norem a posílit kontrolní mechanismy ze strany Společenství, aby se počet řízení předložených Soudnímu dvoru alespoň ustálil.